

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1932 33

Adel in Mara

Premijera 30. novembra 1932

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

LJUBLJANA, MIKLOSICEVA C. 34/II

TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 30. novembra 1932

Josip Hatze: „Adel in Mara“

»Adel in Mara« je druga Hatzejeva opera, ki je prišla na naš oder. Prvo »Povratek« (enodejanko) je napisal leta 1910. in je bila izvajana v Zagrebu, Splitu, Osijeku, Sarajevu, Brnu in Bratislavi ter v Ljubljani (1925.). Adel in Mara pa bo krščena v Ljubljani in nastopi pot v Beograd in Zagreb, kjer je že v letošnjem sporedu.

Josip Hatze je bil rojen 21. marca 1879. v Splitu. Njegov oče je bil Slovenec, mati Dalmatinka. Živi v Splitu in je učitelj glasbe in pevovodja. V mladih letih je izdal pri Kugliju v Zagrebu zbirko pesmi, s katerimi je imel mnogo uspeha in prišel tako v vrsto največ izvajanih in poljudnih hrvaških skladateljev polpreteklega časa. Njegova gladka in prikupna melodika v načinu popevk je našla posebno med pevci in srednjo glasbeno inteligenco mnogo pristašev. S temi pesmimi je dokazal svojo nadarjenost in šel nato nadaljevat svoje navke v Pesaro v Italiji, kjer je bil učenec P. Mascognija, G. Matiolija in V. Lombardija. Operni prvenec »Povratek« je posvetil svojemu učitelju Mascagniju, ki je bil takrat na višku slave in mode. V Pesaru, kjer je študiral so izvajali Hatzejevo kolo za zbor, soli in orkester. Poleg oper »Povratka« in »Adela in Mara« ter štirih zvezkov pesmi ima Hatze še zборе, kantate: Legenda, Napitnica, Exodus, Resurexit, Noč na Uni, Golemi Pan in zbirke jugoslovenskih narodnih pešmi.

»Adel in Mara« je po fakturi zelo sorodna »Povratku«. Hatze je izrazil skladatelj pesmi in arij, in iz teh je zgrajeno tudi to njegovo novo operno delo. Sredstva njegove muzike so dokaj preprosta in za današnji čas precej konservativna. Skladatelj ne išče problemov in možnosti novih opernih oblik, temveč se izživlja v kantilenah in arijah, ki smo jih vajeni pri njegovih

pesmih. Glasbeno obiležje »Adela in Mare« je folklorno. Instrumentalno je enostaven, orkester pa mu zveni sočno, tu pa tam natrpano. Iz obeh Hatzejevih oper čutimo italijansko veristično šolo in arijoznost za vsako ceno, ki je lastna večini italijanskim opernim skladateljem.

*

»Adel in Maro« imenuje skladatelj muzikalno dramo. Libreto je napisal po eposu dalmatinskega pesnika Luke Botića »Bijedna Mara« in istoimenski N. Bartulovićevi drami dr. Bran-ko Radica.

Skladatelj objavlja v klavirskem izvlečku zgodovinski dokument iz l. 1574., katerega je poslal beneški »Konte« (grof) iz Dalmacije upravi beneške republike, »da se vidi kakav je bio duh u našem narodu u Dalmaciji — pod mletačkom republikom — i da se ne posumnja, da su glavne osobe ove drame i njihovi karakteri puki plod mašte — «

- Iz Splita 8. aprila 1574.

V začetku marca, ko je izgledalo v pomladi, kakor da se ves svet veseli in ljubi, je neki mlad in lep Turek, komaj 18 let star, krasno in bogato oblečen na njihov način, pošteno imovit prišel na trg in prinesel voska, meda in dišečih vod. Turki so ga imenovali Adel. Naše žene so rade kupovale pri njem. Njegovi so mu zavidali, a naši so ga zelo vzljubili. Nekoč, ko je prišel Adel, so prišli tudi Vorničevi na trg in z njimi dve prelepe in prekrasne sestre Ivanica in Marija, obedve zelo okusno oblečene, polne zlata in nakita, ker je bila Vorničeva hiša dobro bogata. Tu sta se Adel in Marija, ki je bila še mlada, prav malo nad 14 let, zagledala in od tedaj umirala eden za drugega. Ampak mladenka je imela svojce in bala se je Boga in Device, kajti Adel je bil Turek. Jokala je in nič ni govorila, samo k sestri se je privila, a fant je od takrat vedno lazil okrog njih hiše.

Kadar so se spet pokazali Vorničevi na trgu, pa je prišel tudi on in kadar so se mu približale sestrice, je zapel slovansko pesem, ki je sledeče pomenila: »Zagleda se Turčin u našu go-lobicu. Ja sam Turčin. Lice joj je bjelije od mojega voska a ljepše od ruža što sam ociedio.« Kadar je pel, so z nasmeškom govorili Turki: »Ašik je«; zaljubljen je. On je to slišal in odšel. A Marija je jokala, oče in brat pa so jo izpraševali, kaj ji je?

Ona ni mogla povedati, od same žalosti in vzdihovanja. Radi tega prične druga sestra na vso moč prositi očeta in brate, da se vrnejo domov, da ne vzbudijo preveč pozornosti in da se izognejo hrupu, doma pa bosta ona in Marija vse povedali.

Takoj so odšli; a ko so zvedeli kaj je, so navalili na deklico, da mora v samostan in da ne sme niti misliti, da se vrne. Hišojim je omadeževala, ki je bila dotedaj vedno poštena in vzorna. Zelo spoštovani duhovnik in gospod Damjan Tupić, hišni duhovnik je prigovarjal in svetoval očetu in bratom toliko časa, da so se naposled odločili, da pojde deklica v samostan in da ostane tam dve leti, dokler se ne pozabi ta sramota. In ona je šla in sestra z njo, ker niso mogle živeti ena brez druge. V samostanu je Mara zbolela; a ko je to zvedel Adel, je nekega večera vrgel s puščico pismo skozi zamreženo okno, v katerem je govoril: »Ako ozdraviš i tvoji te budu htjeli meni dopustiti, hoću da se pokrstim i tvojega zakona da budem.«

Med tem je mladenka hirala in umrla. Pokopana je v samostanu, a književnik in filozof Bogtuliya ji je zapel v slovanskem jeziku:

»Razbolje se naša grlica, u koje je bilo prekrasno perje, od ljute rane; dodje lovac iz daleke zemlje in rani je: Biedna Mara.« Sestra Ivanica ni šla več iz samostana; postala je nuna za vse življenje.

(Vidi: solitro, Documenti Storici sull'Istria e la Dalmazia.

Venezia 1844. 80. Vol. I., stran 212, 216.—220.)

Nekaj besed o priliki izvedbe opere „Adel in Mara“

To pot prinašamo poljudno domačo opero. Avtor se namenoma izogiba vsakemu poskusu, da bi vzbudil videz novotarja ali prekucuha. Za to mu manjka dispozicije. Podaja se pač tak, kakršen je: lirik, melodik v romantičnem smislu teh pojmov. On občuti svojo glasbo, katera je v najmanjši meri produkt konstrukcije ali preračunjenosti, on poje, govori iz srca in hoče prodreti do src. Zato si je tudi izbral odgovarjajoči tekst po eposu Luke Botića, dalmatinskega nacionalnega pesnika.

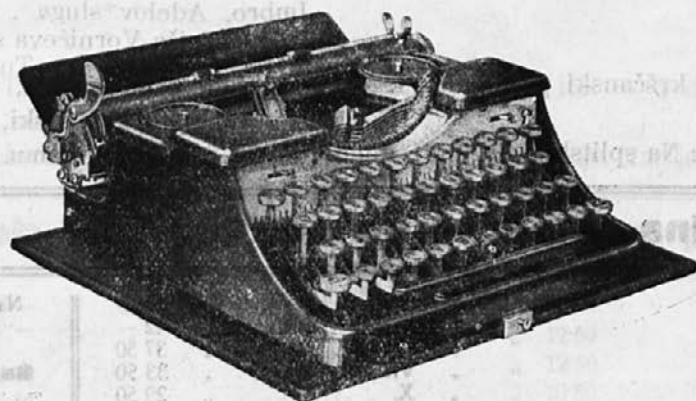
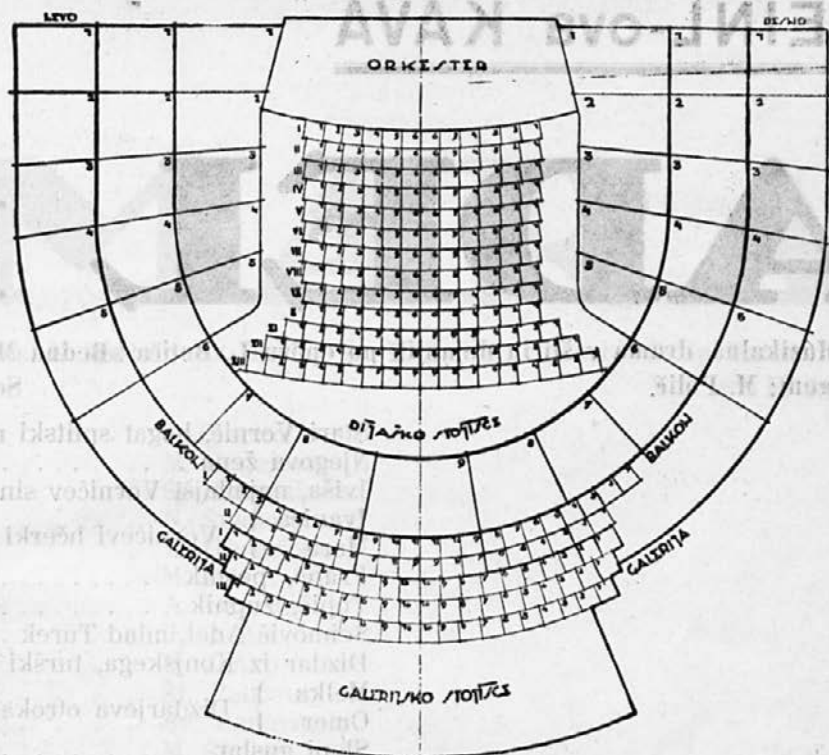
Po vseh teh lastnostih zgleda to delo v l. 1932. nekako zapozneno. Zavedamo se tega, ter imamo pripomniti k temu le to, da so operni zavodi zaradi sterilnosti sodobne produkcije itak prisiljeni, da se poslužujejo del starejšega datuma (renaissance

Verdija, Offenbacha itd.). Naša literatura iz onih časov pa je tako borna, da ne bo škoda, če se tudi obogati post festum. V današnjih trdih časih je nujna potreba gledališč, pred vsem pa oper, vzdržati čim ožji kontakt z občinstvom. Zato uvrščajo vse opere poleg del sodobne usmerjenosti, ki so širšim krogom zaenkrat še manj dostopna, tudi taka, ki zanimajo manj napredno in manj razvajeno občinstvo. Letos smo od prvega tipa prinesli »Hlapca Jerneja« in »Zaljubljen v tri oranže«, pripravljamo pa Kričke »Strah v gradu« in Weilla »Beraško opero«. Od druge vrste pa smo postavili »Fra Diavolo«, »Manon« in zdaj jima sledi »Adel in Mara«. Če primerjamo naš letošnji repertoar z onim nam najbližje, zagrebške opere (»Mignon«, »Hovanščina«, »Aida«, »Dekle zatega zapada«, torej same ponovitve!) ali celo beograjske (»Dekle zatega zapada«, »Trubadur«) nam ni kaj očitati. Sicer je okus različen, pa bi mesto enega dela lahko prišlo kako drugo na vrsto, ali bistvo ostane končno isto. Saj se tudi dunajska drž. opera ne more ubraniti reprizam »Židinke« itd., kljub svoji štirideset in več milijonski dotaciji. Zagovorniki brezkompromisnosti pa spregledajo, da je Nar. gledališče v Ljubljani utrpelo v poslednjih sezonah kar p o l d r u g milijon na vsakoletni dotaciji. To se pravi, da se je skrčil v poslednjem času letni budget našega gledališča od približno 6½ milijonov (z vsemi dohodki), ki jih je imelo v »normalnih časih« (Zagreb in Beograd po 16 do 18 milijonov!) na okroglo pet milijonov. Torej skoraj četrtno manj. Pri tem pa mora uprava vzdržati ves status personala (po uradniškem zakonu) in skrbeti za redno in uspešno poslovanje zavoda.

Pod takimi pogoji in vzpričo težke gospodarske krize vzdržati niveau zavoda je pač velika, težka naloga. Hvaležni bomo slehernemu za vsak pameten in dobrohoten nasvet. Ne moremo pa akeptirati in upoštevati neobjektivnosti, izvirajoče iz nenaklonjenosti in nestrpnosti. Komur je naša opera res pri sreči, naj pristopi in sodeluje! Delo je sicer težje, a tudi hvaležnejše in zaslužnejše. M. Polič.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Zupančič. Urednik: M. Bravničar. - Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456

MEINL-ova KAVA

ADEL IN MARA

Muzikalna drama v štirih dejanjih po eposu L. Botiča »Bedna Mara« in rimski drami N. Bartuloviča, napisal dr. B. Radica, uglasbil Josip Hatze.
Dirigent: M. Polič. Scenograf: Uljanišev. Režiser: F. Delak.

Stari Vornić, bogat splitski meščan
Njegova žena
Iviša, najmlajši Vornićev sin
Ivanica } Vornićevi hčerki {
Mara }
Frane, pesnik
Tupič, župnik
Seimović Adel, mlad Turek
Dizdar iz Konjskega, turški aga
Melka } Dizdarjeva otroka {
Omer }
Slepi guslar
Mujezin
Imbro, Adelov sluga
Dva starejša Vornićeva sinova
Mati Adelova, stara Turkinja

J. Betetto
M. Kogejeva
Šp. Ramšakova
N. Španova
Z. Gjunjenac
M. Rus
A. Drmota
J. Gostič
V. Janko
Št. Poličeva
Sv. Banovec
M. Škabar
J. Rus
* * *
* * *
F. Golobova

Turški in krščanski prodajalci, trgovci, meščani in meščanke, vaščani in vaške, plemiči. Turki. Krščanski mladeniči in mladenke itd. — Godi se leta 1574. (ko je bil Split krščanski, a Klis, ki je bil turški, je bil od Splita samo par kilometrov, turški).
I. dejanje: Na splitskem trgu. II. dejanje: Na Vornićevem domu. III. dejanje: Na Klisu, na Adelovem dvorišču. IV. dejanje: V samostanu Sv. Marije v Splitu.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Parter:	Sedeži I. vrste	Din	48—
	II. - III. vrste	"	42—
	IV. - VI.	"	37 50
	VII. - IX.	"	33 50
	X.	"	29 50
	XI.	"	26 50
Lože	Lože v parterju	"	158—
	I. reda 1-5	"	158—
	6-9	"	188—

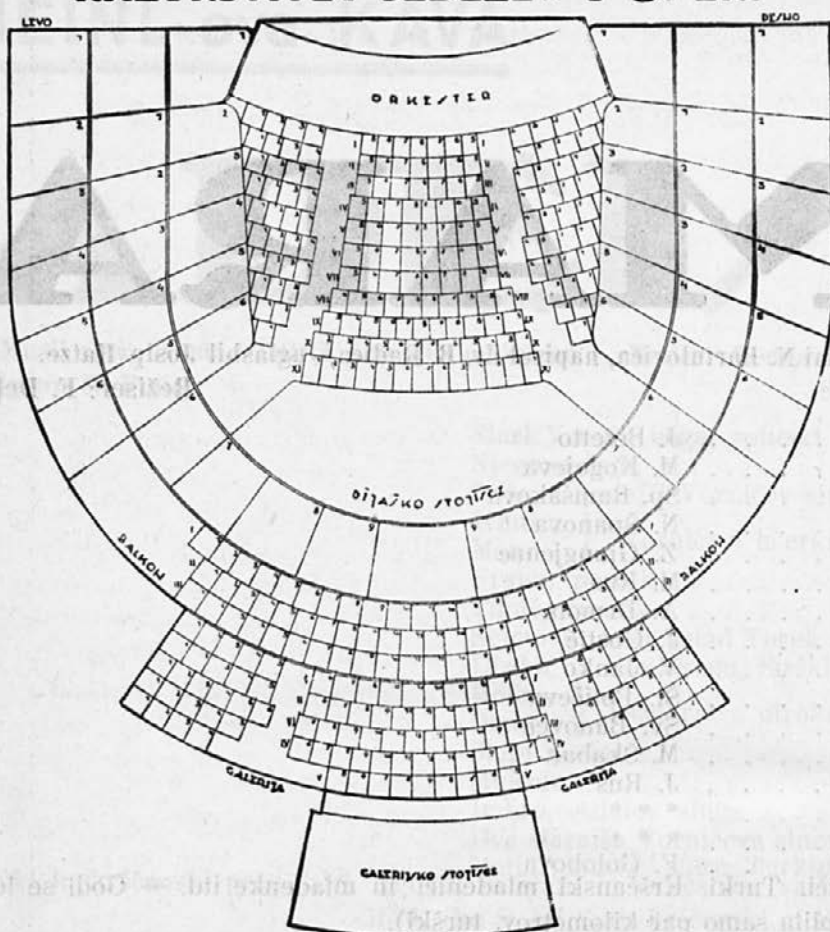
Nadaljni ložni sedenja	parterju I. reda	Din	27—
	"	"	32—
Balkon:	I. vrsta	"	26 50
	II. "	"	21 50
	III. "	"	16 50
	I. sedež	"	21 50
	II. "	"	16 50

Galerija:	Sedeži I. vrste	Din	15—
	II. "	"	12 50
	III. "	"	12 50
	IV. "	"	10 50
	V. "	"	10 50
	Stojšče	"	4 50
	Dijaško stojšče	"	7 50

Predpisana taksa za penzionirane je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

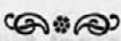

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene